

musikk

SIDESNAKK

FRI GITAR: Improvisasjonsmusiker Stian Westerhus. FOTO: ANJA ELMINE BASMA/PROMO

– Alltid et kick i Bergen

Under fjorårets Nattjazz spilte gitarist Stian Westerhus og sanger Sidsel Endresen en improvisert duokonsert på Studio USF. «En musikalsk opplevelse av det slaget du husker», skrev Einar Engelstad i sin anmeldelse av konserten her i BT. Et år senere gis konserten ut på plate med tittelen «Didymoi Dreams»:

– «Didymoi» er gresk for tvillinger, og i gresk mytologi svever tvillingene Pollux og Castor mellom Olympus' lys og Hades' mørke, som pris for deres felles udødelighet, forklarer Stian Westerhus.

– Musikken på platen lever også sitt eget liv. Den er nok, i hvert fall i mitt hode, så subjektiv at den må beskrives forskjellig fra lytter til lytter, men i all enkelhet er «Didymoi Dreams» blitt et bilde på hvordan vi to skaper musikk sammen. Det er jo et konsertopptak fra start til slutt.

– **Hvordan er det å jobbe med Sidsel Endresen?**

– Sidsel har en nerve og en ærlighet, en våkenhet og klar bevissthet på musikken i seg selv. Hun er en utrolig musiker. Det å få lov til å få frie tøyler sammen med henne på en scene, er utrolig fint. Det kjennes helt komplett åpent.

– **Hva var det med denne Nattjazz-konserten som klaffet så godt at dere ville gi den ut på plate?**

– Jeg hørte gjennom en del opptak og tok notater underveis med mål om å hente ut ulike låter fra ulike konserter. Da jeg hørte gjennom Bergen-konserten, sluttet jeg å skrive etter én setning. Der sto det bare: «Wow, dette var fint». Det er en nerve i dette opptaket som driver musikken fremover og som fortsatt overrasker meg hver gang jeg hører på det.

– **Når en improvisasjonskonsert med to mennesker fungerer så godt, hva skyldes det? God dagsform, planlegging, kjemi eller magi?**

– Det er en veldig hemmelig magisk formel. Nei da, det handler om en del, på papiret, enkle parameter som i praksis er vanskelige å gjennomføre. I grunn ligger likevel alltid et uttrykksbehov og en gjensidig respekt for den andre personens musikalske draging. Mye handler om å slutte «å ønske seg» et tenkt musikalsk sted, men heller bare stille seg åpen, lytte og spille med hverandre. Det er selvfølgelig lett å si at man må slutte å tenke, men langt verre å gjennomføre noe slikt.

– **Det kan ikke ha noe å gjøre med byen dere spilte i, da?**

– Du skal ikke se bort fra det, faktisk. Det er alltid helt topp i Bergen, og spesielt når det er Nattjazz. De gangene jeg har spilt oppe på det som het Scene USF, har det alltid vært et veldig kick. Intimt, tett, varmt og med et publikum man helst ville tatt med seg i lommen videre.

EIRIK KYDLAND

En drømme- natt

musikk jazz

Sidsel Endresen & Stian Westerhus
«Didymoi Dreams»
Rune Grammofon/Musikkopera-
tørene

1 2 3 4 5 6

Endresen og Westerhus forteller historier for underbevisstheten

EN STOTRENDE, REPETITIV smattende stemme bryter gjennom høyttalermembranene. Svake, vibrerende ekko danser fra høyre til venstre, og fyller etter hvert tomrommet med hvin og buldrende bass. Stemmen forteller en historie uten ord – den er narrativ, men uttrykker seg på en måte kun underbevisstheten klarer å forstå. Det samme gjelder den metaliske, oppstykkelede lydfyllingen. Den er sjelden melodisk håndgripelig, og kaster deg i stedet ut i fiktive, reverserte svev i sakte film, før du blir nådeløst stemplet ned i gulvet med halvautomatisk spikerpistol. Du kjenner igjen en gitar, men den er godt skjult i en metropol av forsterkere, overstyrte pedaler og overlagte feilkoblinger. Det hele er spilt inn live under Nattjazz 2011. Improvisasjonskunsten i dette landet vil tydeligvis ingen ende ta.

Sidsel Endresen (f. 1952) er vokalist som aldri har slutt-

et å utvikle seg. Hun står aldri stille – og har beveget seg mellom blant annet jazzrock på åttitallet, folkjazz på nittitallet og moderne jazzpoesi rundt millenniumsskiftet. Hun har selvfølgelig gjort mye annet, men denne bredden og utviklingen er helt unik. Mens hennes samtidige musikere tvivholder på sine hardt opptjente signaturer, videreutvikler hun sin egen. Hun har jobbet så lenge med ord at gibberish-språket hun nå fremfører innehar en like stor tyngdekraft som den mest velformulerte poesi. Gjennom eget soloarbeid, som resulterte i den glimrende platen «One» (Sofa 2006), har hun gravd videre i stemmen, munnen og pustens potensial som lydreservoar. Alt som kan produsere lyd – fra halsen og gjennom munnen – bruker hun som improvisatoriske verktøy.

DRØMMEDUO: Vokalist Sidsel Endresen og gitarist Stian Westerhus holdt en minneverd

GITARIST STIAN WESTERHUS (f. 1979) har de seineste årene tredd inn i jazzverdens bevissthet for alvor, som en improvisatorisk *bad boy*. Han tok med seg stil og effekter fra rocken, og har klart å fylle gråsonen mellom støy, jazz og rock med en beinhard, kompromissløs tilnærming og oppfinnsom elektronikkbehandling. Også han har jobbet intensivt med soloarbeid

– gjennom to utgivelser på Rune Grammofon – og det kommer til uttrykk i en imponerende trygg musikalitet og et bredt lydlig vokabular. De mest voldsomme og forblåste ytringene avløses av dirrende, elektrifisert stillhet – og denne ekstreme dynamikken viser en musiker som er skråsikker i sin formidling.

Det er ingen selvfølge at de to solistene skal fungere godt

I det fri musikk klassisk

Nils Anders Mortensen
«Im Freien»
Lawo

1 2 3 4 5 6

Edvard Grieg i nytt lys

Dette er nesten en debut. Pianisten Nils Anders Mortensen, landsdelsmusiker i Finnmark, har vi riktignok hørt på mange fine plater de siste årene – som kammermusiker og som solist i krevende orkesterverk. Men dette er hans første soloplate. Tittelen «Im Freien» – i det fri, utendørs – er hentet fra et verk av Béla Bartók, som også avslutter platen. Før vi kommer så langt, har vi fått høre to stykker av Grieg – balladen i g-moll og Notturmo (op. 54:4) – spilt mellom verk av Debussy. En *recital*-plate, med andre ord. Og et skikkelig velkomponert eksemplar. Dette er en slik plate der solisten får ganske ulike verker til å snakke sammen, og får oss, lytterne, til å høre uventede kor-

respondanser og sammenhenger. I dette tilfellet er det Grieg som blir belyst i møtet med de andre komponistene. Når Mortensen spiller ham opp mot Debussy, trer subtile klangfarger frem i musikken, og man hører forbindelseslinjer fremover til fransk kolorisme. Og når Notturmo avløses av Bartóks folketoner, hører man det Grieg kanskje kunne fått til om han hadde beveget seg inn i den tidlige 1900-tallsmodernismen.

PETER LARSEN

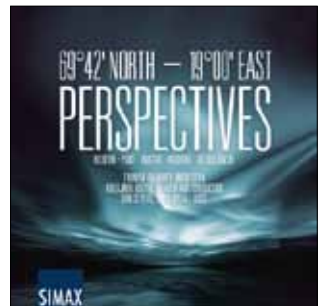
Sårt fra nord musikk klassisk

Kolbjørn Holthe, dirigent
Tromsø Kammerorkester
«69°42' North – 19°00' East
Perspectives»
Simax

1 2 3 4 5 6

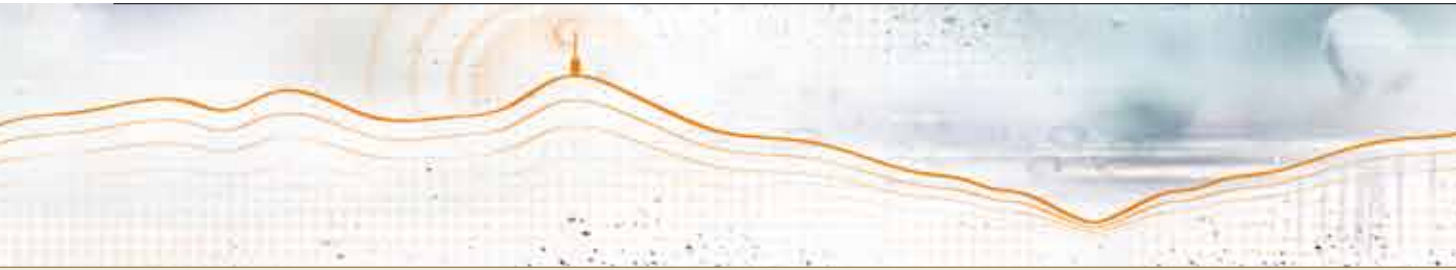
Vakker debut fra Tromsø Kammerorkester

Det starter «heftig, beveget» med ørsmå fragmenter av noe som kunne blitt en senromantisk sats. Men det vi hører, er en av høymodernismens klassikere: Anton Weberns atonale «Fem satser» (op. 5) – i en var, vakker tolkning på Tromsø Kammerorkesters første plate. Fiolinisten Kolbjørn Holthe, som har ledet orkesteret siden 2006, takker av til høsten. Og denne platen er en god anledning til å konstatere hvor langt Norges eneste fulltids kammerorkester er kommet i løpet av disse seks årene. At musikerne har fått bryne seg på 1900-tallets modernisme, er tydelig. De spiller

György Kurtágs ultrakorte «Aus der Ferne III» og Witold Lutoslawskis «Musique Funébre» så sårt og så komprimert at Arvo Pärt's minimalistiske «Cantus in memoriam Benjamin Britten» som kommer inn i mellom, nærmest virker frivolt med sine kimende kirkeklokker og uendelige repetisjoner. Med svenske Fredrik Högborgs «Hitting The First Base» fra 2008 er vi til gjengjeld langt hinsides modernismen og inne i samtidsmusikkens humoristiske del med Dan Styffe som reisefører og imponerende solist i en rytmisk spennende og vilt virtuos konsert for kontrabass.

PETER LARSEN

dig konsert under fjorårets Nattjazz. Nå kommer opptaket ut på platen «Didymoi Dreams».

FOTO: VEGAR VALDE/ARKIV

som duo, og til tider jobber de faktisk litt på hver sin planet, med hver sin gravitasjonskraft. Men gjør det noe? Nei, faktisk er dette med på å styrke musikken. De møtes nemlig også ofte, og følger hverandre korte stykker av veien, før de igjen begynner å jobbe med sine egne ideer. Det er også derfor de lykkes: De er begge uredde – Westerhus tar massevis av plass både med fysisk utstyr og

musikalsk sett, selv på samme scene som en av Norges improvisatoriske bautaer. Respektløst er det ikke – for Endresen er sterk nok til å rive til seg den plassen hun ønsker, og gitaristen gjør også en stor jobb i å underbygge og skape nye, improviserte rom.

«DIDYMOI DREAMS» ER ET dypdykk i et endeløst mørke – et kontrollert industrielt kaos,

hvor en urkvinne uten ord prøver å gjøre seg forstått i en digitalt prosessert illusjon. Den er resultat av to sterke improvisasjonsmusikere som trækker opp sine egne stier, og ofte møter hverandre på halvveien.

STEPHAN MEIDELL

Den eldste fele

musikk folkemusikk

Benedicte Maurseth & Knut Hamre
«Anima»
Heilo/Grappa

1 2 3 4 5 6

Tradisjoner med fremtid

«Det som er gammalt er nytt og det som er nytt er gammalt», står det i omslagsheftet til hardingfelespillerne Benedicte Maurseth og Knut Hamres nye plate. Her bruker de instrumenter bygget på 1700-tallet, blant annet den eldste norskbygde fiolin, laget av Trond Isaksen Flatebø fra Kvam i Hardanger i 1746. Dette gir platen et pirrende historisk sus allerede før lytteren trykker «play» på sin digitale musikkspiller: Det er så man kan lukte lakk og tørre biter av gran, furu og lønn. Ifølge musikerne har de gamle instrumentene en helt annen tone og farge enn det de er vant med, og man kan nesten høre at de gjenoppdager kunsterkallet sitt så å si mens de spiller. Vi får

høre slåtter, barokkmusikk og nyskrevne saker om hverandre. Det engelske settet, fremført med hjelp fra tyske Elisabeth Seitz (tympanon) og Philippe Pierlot (viola da gamba), blir noe for lystig og ridderaktig for min smak, men ellers er det mye voldsomt vakker og sørgmodig, lengtende musikk her. Albumets toro-filet er imidlertid Nils Øklands 17 minutter lange bestillingsverk «5736». Oi, så bra! Det er musikk alle bør høre.

EIRIK KYDLAND

Fugl og fisk

musikk jazz

Dave Stapleton
«Flight»
Edition Records

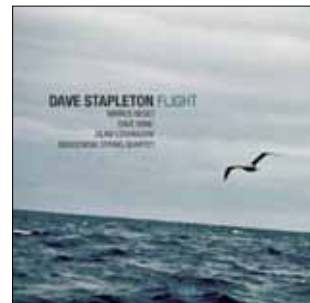
1 2 3 4 5 6

Os-påvirket miks av jazz og klassisk

Å kombinere energisk og drivende jazz med en neddempt klassisk strykekvartett krever mye av både komponist og musikere. Den engelske pianisten Dave Stapleton har modig tatt på seg en slik oppgave, og har blant annet Marius Neset – saksofonstjerneskuddet fra Os – med seg på laget.

Jazzkvartetten kommuniserer godt med hverandre, både i fritonale energiutblåsninger og groovefokuset jazz, med tydelige amerikanske forbilder. Tonenspråket er ikke spesielt utprøvet, men det svinger unektelig bra.

Stapletons arrangementer for den londonbaserte strykekvartetten Brodowski er filmatiske og velskrevne. Det lavmæl-

te uttrykket og gruppen med årvåke jazzmusikere skaper en god fusjon av sjangere. Det er først når bandet drar på, at det føles som om de to uttrykkene er på kollisjonskurs, og jazzen er farlig nær ved å spise opp den velbygde musikken – for eksempel når saksofonen skjærer gjennom avdempet treverk som en sirkelsag.

I løpet av 75 minutter klarer likevel Stapletons mannskap å lande den hasardiøse ferden med æren i behold, takket være streng manøvrering og dyktige musikere.

STEPHAN MEIDELL

Mangler ditt arrangement? Legg inn informasjon på bergenpuls.bt.no

Her finner du også en komplett oversikt med utfyllende informasjon om hvert enkelt arrangement. For at ditt arrangement skal komme med i avisoversikten, må det registreres på våre nettsider minst tre virkedager før trykkesdato.

Tips oss om aktuelle saker på bergenpuls@bt.no
Bergenpulsansvarlig: Hanne Forestvedt

TIRSDAG

■ konsert

Ingmar Simson-Valtin (fiolin) Gunnar Sævig's Sal kl. 19.00.
Sommerkonsert og fotoutstilling Kultursalen i Loddefjord (Vannkanten) kl. 17.30.
Sjøbodden Sjøbodden kl. 19.00.
Lunchkonsert på Troidhaugen Troidhaugen kl. 13.00.

■ scene

Etnoporno DNS, Lille Scene kl. 19.00.

■ barn

Åpen barnehage Indre Arne Kvinne- og Familielag kl. 09.00.

Dra på oppdagelsesferd! VilVite kl. 09.00.

Babysang og småbarnstreff Biskopshavn kirke kl. 11.30.

Nykirken åpen barnehage Nykirken kl. 10.00.

Mariakirken åpen barnehage Mariakirken kl. 09.00.

■ eldre

Askøy Senioruniversitet: Tur til Troidhaugen Troidhaugen kl. 11.30.

Roundsringen på Klosteret Nordnes bydelshus kl. 12.00.

■ møter og foredrag

Åpent møte med øyenvitner fra Gaza Gimle kl. 19.00.
Bergen AA-gruppe Welhavens gate 66 kl. 19.00.

■ aktiv

Turgruppen til LHL Bergen Tokagelet, Kvamskogen kl. 10.00.

Bryggen Guiding Bryggens museum kl. 10.00.

Fysak Allaktivitetshus Slettebakken kl. 10.00.

Sentralbadet Nøstet kl. 09.00.

Byfjellstrimmen Bergen Turlag Eidsvåg - Orretua - Rundemanen kl. 18.00.

Bergen Bekhterev Forening Trening i Terapibasseng Haukeland Universitets Sykehus, Terapibassenget kl. 17.00.

■ annet

Sommerbridae Åsatun kl. 18.30.

Glassblåser i arbeid Stine Hoff Kunstglass kl. 11.00.

Sahaja Yoga-meditasjon Fensal kl. 19.00.

Glass in Context S12 Galleri og verksted kl. 09.00.

Leksehjelp Røde Kors-huset kl. 16.00.

■ utstilling

Sohei Nishino: «Diorama Map» - Heli Rekula «Landscape no. 20 An Tiaracht» Stiftelsen 3,14 kl. 11.00.

Stengt inne mellom åpne dører Hjadlane Galleri, Osa kl. 11.00.

Nina Sundbye Galleri Guddal kl. 10.00.

Transport til vanns Bergens Sjøfartsmuseum kl. 11.00.

Kari Hartveit Rektensamlingene kl. 11.00.

Kristine Fornes - Og bakom synger skogene Galleri Format kl. 11.00.

Salgsutstilling: «Vi smykker oss» Galleri Oz kl. 11.00.

Toner i tråd - Åse Eriksen Hordamuseet kl. 12.00.

Mine Veivisere, malerier av Kristin Aase Helgeseter kl. 09.00.

Erling Valtyrson, mezzotint Galleri Parken kl. 12.00.

Nordic Pulse Logen Bar kl. 18.00.

Kenneth Rivenes - Fotoutstilling Klosteret Kaffebar kl. 08.00.

Klassisk realisme Oseana Kunst og Kultursenter kl. 11.00.

Nikolai Astrup Lysverket, Bergen Kunstmuseum kl. 11.00.

Gavebordet - folkegaver til kong Haakon og dronning Maud 1905-06 Permanenten Vestlandske Kunstindustrimuseum kl. 11.00.

Festspillutstillingen 2012: Marianne Heier - Surplus Bergen Kunsthall kl. 12.00.

■ museum

Tre døde og en overlevende - fire Titanic-skjebner fra Bergen Bergens Sjøfartsmuseum kl. 11.00.

Telavågtragedien 1942 Nordsjøfartsmuseet i Telavåg - Museum Vest kl. 11.00.

Kunst-yoga Permanenten Vestlandske Kunstindustrimuseum kl. 15.30.

Tekstiler Åse Ljones, Osterøy museum kl. 10.00.

Spire - ein hyllest til våren og livet Osterøy museum kl. 10.00.

50 år i eget hus - Bergens Sjøfartsmuseum jubilerer Bergens Sjøfartsmuseum kl. 11.00.

Sankta Sunniva og det heilage skrinet Bryggens museum kl. 10.00.

Fragment fra fortida De Kulturhistoriske samlinger kl. 10.00.

Kinasamlingen Vestlandske Kunstindustrimuseum kl. 11.00.

Mennesket og tingene Vestlandske Kunstindustrimuseum kl. 11.00.

Sølvskatten - Bergens gullsmedkunst Vestlandske Kunstindustrimuseum kl. 11.00.